

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
26703280

Bijlagen

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 21 januari 2021

Betreft Beantwoording Kamervragen van het lid Wiersma (VVD) 'Strenger
studieadvies leidt tot hogere cijfers'

Hierbij zend ik u de antwoorden op de Kamervragen (2020Z23918) van het lid Wiersma (VVD) d.d. 4 december 2020, over het bericht 'Strenger studieadvies leidt tot hogere cijfers' (NRC, 3 december 2020).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

Vragen van het lid Wiersma (VVD) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het bericht 'Strenger studieadvies leidt tot hogere cijfers' (ingezonden 4 december 2020).

Onze referentie
26703280

1. Bent u bekend met het bericht 'Strenger studieadvies leid tot hogere cijfers' en het onderzoek van onderwijswetenschapper Rob Kickert, die stelt dat studenten beter presteren en hogere cijfers halen door het bindend studieadvies?

Ja, daar ben ik mee bekend.

2. Klopt de constatering dat de studieresultaten van de studenten aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) verbeterd zijn na de invoering van een strenger bindend studieadvies in 2011, op basis van studieresultaten van bijna zeventuizend studenten?
3. Hoe kijkt u aan tegen de strengere BSA-norm van de EUR, nu blijkt dat deze leidt tot hogere studieresultaten van de studenten? Is uw oordeel ook positief dat dit middel dus zorgt voor betere studieresultaten? Zo nee, waarom niet?

Het werk van Kickert maakt duidelijk dat de hogere BSA-norm van 60 studiepunten er voor zorgt dat meer studenten in het eerste jaar aan deze minimumeis voldoen.¹ Op basis van dit onderzoek kan niet worden geconcludeerd of dit voor verschillende opleidingen geldt. Ook kan niet worden vastgesteld of dit ook bij de afsluiting van een studie tot betere resultaten leidt, of tot meer studentsucces. Daarnaast is niet duidelijk of dit tot meer zelfselectie voor de poort leidt. In de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek (2019) is studentsucces gedefinieerd met nadruk op de ruimte voor studenten tijdens hun studie voor zelfontplooiing en brede ontwikkeling en als uiteindelijke doel het succesvol afronden van de studie en het behalen van een diploma.

Kickert benadrukt dat het grootste verschil tussen BSA-normen zit in de snelheid van voortgang uitgedrukt als het percentage studenten dat na een jaar het eerste jaar gehaald heeft. De uiteindelijke voortgang (na twee jaar in het oude systeem, een jaar in nieuwe) was bij bedrijfskunde en geneeskunde lager. Zoals Kickert schrijft: "Mijn proefschrift zegt niets over welk percentage 'het juiste' percentage is" (Kickert 2020, p. 144).

Het is dus belangrijk om te beseffen dat er (tenminste) drie maten voor studiesucces zijn: de voortgang na een jaar, de voortgang na twee jaren en de gemiddelde cijfers.

Voor de interpretatie van Kickerts proefschrift dient verder te worden opgemerkt dat het effect van het bindend studieadvies afhankelijk is van de onderwijscontext. Zoals andere onderzoeken (onder andere: Sneijers & de Witte 2016², Panteia SEOR 2019³) hebben aangetoond zijn de educatieve context, de

¹ Kickert, R. (2020) *Raising the bar*, dissertatie ERASMUS Rotterdam.

² Sneijers, E. en K. de Witte (2016) Interventions in Higher Education and their effect on student succes: a meta-analysis. Tier Working Paper series 17/04, UvA, MU en RUG.

³ Panteia-SEOR (2019) Rapportage: Het bindend studieadvies in het hoger onderwijs.

aansluiting van toetsing bij leerdoelen en het flankerend beleid op het gebied van studiebegeleiding en studie-advisering van het grootste belang voor studentsucces. Hierbij is maatwerk belangrijk zodat de ondersteunende middelen ook zijn toegesneden op de karakteristieken van een specifieke studie en haar studenten.

Onze referentie
26703280

1. Bevreemdt het u, net als de onderwijswetenschapper, dat op de middelbare school leerlingen worden verplicht alles in een jaar te halen, maar dat dit in het hoger onderwijs niet overal het geval is? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen om dat ook in het hoger onderwijs te bevorderen? Zo nee, waarom is dat?

Nee, dit bevreemdt mij niet. Deze vormen van onderwijs zijn niet goed te vergelijken. De veronderstelling dat op de middelbare school leerlingen verplicht worden alles in een jaar te halen is onjuist. Zo is het in het voortgezet onderwijs mogelijk om over te gaan met onvoldoendes dan wel te blijven zitten, maar moeten studenten in het hoger onderwijs, doorgaans, alle vakken met een voldoende afsluiten. In het hoger onderwijs worden studenten daarnaast geacht zelf keuzes te maken.

4. Welke gegevens heeft u over studenten die niet voldeden aan de BSA-norm op de EUR, maar dezelfde studie voortzetten aan een andere universiteit? Hoeveel procent van deze studenten halen uiteindelijk, zonder vertraging, dezelfde studie op een andere universiteit?

Voor de onderzoekspopulatie die werd bestudeerd in het onderzoek van Kickert beschikken we niet over deze informatie. Op basis van ouder onderzoek (bijvoorbeeld Cornelisz et al. 2018⁴, Spaai et al. 2019⁵) wordt geconcludeerd dat de verwijzende functie van het BSA in veel gevallen (nog) niet voldoende werkt. Het middels verwijzing zorgen voor de juiste student op de juiste plek vraagt om actieve individuele begeleiding en een integrale blik op de factoren die een rol spelen bij het succes van de individuele student. De regelgeving voor het bindend studieadvies alleen biedt geen garantie voor adequate doorverwijzing van studenten, deze is afhankelijk van het flankerend beleid binnen iedere onderwijscontext.

5. Hoeveel hoger ligt het studiesucces aan de EUR in vergelijking met universiteiten met een lagere norm van het bindend studieadvies? Ziet u dit als onderbouwing dat het bindend studieadvies een goed instrument is, waardoor studenten beter presteren en hogere cijfers halen?

Deze vergelijking is niet te maken. De onderzoeksresultaten over de actuele situatie bij de EUR zijn alleen valide te vergelijken met de situatie bij de EUR voor de invoering van het nieuwe BSA met de norm van 60 studiepunten. Het gaat dan om het bestuderen van het onderscheid dat kan worden gemaakt tussen de voortgang na een jaar en de voortgang na 2 jaren in het oude

⁴ Cornelisz et al. (2018) The consequences of academic dismissal for academic success.

⁵ Spaai, G., K. Visser, D. Jaarsmeen en T. Timmermans (2019) "BSA: Paardenmiddel of sluitstuk van de kwaliteitszorg". In: OVO jaargang 48, nr. 2, oktober 2019.

systeem (norm: 40-45 studiepunten) versus de voortgang die wordt gemaakt in het nieuwe systeem met 60 studiepunten en dan alleen na een jaar.

Onze referentie
26703280

6. Hoe kijkt u naar de voornaamste kritiek uit het onderzoek dat de toetsing momenteel op universiteiten niet op orde is? Deelt u de mening dat niet het BSA, maar deze verkeerde toetsing het probleem is bij universiteiten en studenten? Welke maatregelen gaat u nemen om dit op te lossen?

Adequate toetsing is een belangrijk onderdeel van het integraal werken aan onderwijskwaliteit en heeft daarmee effect op studentsucces. Het werk aan passende toetsingsvormen heeft de aandacht van het kabinet. Alternatieve toetsingsvormen worden onder andere onderzocht door het Landelijk Netwerk Toegankelijk Toetsen en Examineren, gecoördineerd door het Expertisecentrum Inclusief Onderwijs.

7. Wat is de stand van zaken in de uitvoering van de motie-Wiersma 2), waarin wordt gevraagd om de gesprekken te verbreden met onder andere universiteiten over het bindend studieadvies? Welke signalen krijgt u vanuit de VSNU, VH en onderwijsinstellingen over de effectiviteit van het bindend studieadvies? 3) Onderschrijven zij de uitkomsten uit het genoemde onderzoek van onderwijswetenschapper Rob Kickert?

Ik ben in gesprek met de VH en de VSNU over het bindend studieadvies naar aanleiding van de diverse moties die over het BSA zijn aangenomen en zal de Kamer hierover dit voorjaar nader informeren. Voor het lopend studiejaar heeft de VH al aangegeven de BSA-norm coulant te hanteren. Op 14 januari kwam het bericht dat 14 universiteiten, gezien de coronacrisis, de norm voor het BSA dit collegejaar generiek verlagen met een bandbreedte van 10-15%.

De VH heeft nog geen officieel standpunt ingenomen over het bindend studieadvies, maar duidelijk is, in de visie van de VH, dat diverse onderzoeken, zoals dat van Rob Kickert, uitwijzen dat het BSA als sturingsinstrument onder bepaalde omstandigheden zeker effectief kan zijn. De huidige wet biedt evengoed ruimte voor alternatieven en daar wordt door diverse hogescholen reeds gebruik van gemaakt en/of mee geëxperimenteerd.

De VSNU verwijst naar een opiniërend artikel van rectoren in de Trouw⁶ (16-12-2020). Hierin wordt verwoord dat bij het werken aan studentsucces samenhangende maatregelen en verbeteringen zijn doorgevoerd, zoals beter studeerbare programma's, intensievere begeleiding, en – als sluitstuk – het BSA. Uit de onderzoeken van de afgelopen jaren blijkt volgens de rectoren dat de aanpak succesvol was: de uitval is sterk verminderd, studenten studeren gemiddeld minder lang en de doorverwijzing naar andere, beter passende studies is goed op gang gekomen. Uit studies van verschillende universiteiten komt naar voren dat het BSA een belangrijk element is in deze verbeteringen.

Vanuit de VSNU en de VH wordt gesteld dat de universiteiten het instrument BSA willen behouden als één van de sturingsinstrumenten. Samenwerking hierin met het voortgezet onderwijs is wat de VSNU betreft een punt van aandacht, ook willen ze breder kijken naar studentsucces. De VSNU denkt dan aan flankerend beleid op het gebied van instroom (aansluiting voortgezet-

⁶ <https://www.trouw.nl/opinie/afschaffen-bindend-studie-advies-is-een-verlies~ba35ff0b/>

wetenschappelijk onderwijs, studiekeuze, wisselstroom), toelating en selectie en studentbegeleiding (zachte landing, studievoortgang).

Onze referentie
26703280

8. Kunt u zich verenigen met de uitkomsten van het proefschrift *'Raising the bar'*, en deelt u de mening dat het belangrijk is dat studenten gemotiveerd worden om goede studieresultaten te halen en dat het bindend studieadvies hierbij een goed instrument is? Zo nee, waarom en waarop baseert u die constatering?

Zoals hierboven reeds naar voren kwam, kan op grond van dit onderzoek niet zonder meer worden gesteld dat het BSA een goed instrument is voor het vergroten van studentsucces. Ik constateer dat Kickert's proefschrift een nuttige bijdrage aan de discussie over het bindend studieadvies kan leveren door de nadruk op het belang van de specifieke onderwijscontext en het flankerend beleid.

1) NRC Handelsblad, 3 december 2020 <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/03/strenger-studieadvies-leidt-tot-hogere-cijfers-a4022448>

2) Kamerstuk 35 582, nr. 15

3) VSNU: Vereniging van Universiteiten; VH: Vereniging Hogescholen